

Assignatura	28892 Art Antic de la Península Ibèrica			
Professor	Claveria Nadal, Montserrat			
Cicle: Primer	Curs: Primer	Quadrimestre	Grup 1 – Primer Grup 2 - Segon	Crèdits: 6
Horari	Teoria: Dilluns i Dimecres 08:30 a 10:00 Tutoria Integrada: Dilluns 13:00 a 14:00		Grups: 1 i 2	Tipus: Obligatòria

DESCRIPCIÓ I PROPÒSITS:

L'Estudiant rebrà els coneixements per identificar les produccions artístiques de l'Antiguitat peninsular des de la Prehistòria fins l'Antiguitat Tardana; n'aprendrà les seves característiques i les sabrà situar en el seu context històric.

COMPETÈNCIES:

1. Consciència crítica de les coordenades espacials i temporals de l'art antic peninsular.
2. Plantejar estats de la qüestió en un indicador inicial.
3. Capacitats bàsiques per buscar material documental a les biblioteques.
4. Manipulació del material bibliogràfic per extreure'n visions de caràcter general, sintètiques, i substancials.
5. Exposició oral.
6. Creació de materials usant les noves tecnologies.

PROGRAMA:

BLOC 1. L'ART PREHISTÒRIC PENINSULAR

1. Conceptes fonamentals: Definició i context cronològic i cultural. Dades historiogràfiques.
 2. L'Art del Paleolític Superior:
 - Art moble:
 - I. Franja Cantàbrica: distribució, tipologia i característiques de les manifestacions d'art moble de l'Aurinyacià al Magdalenian. II. Zona al Sud de l'Ebre: característiques i distribució de l'art moble del Gravetià al Magdalenian. III. Hipòtesis d'interpretació.
 - Art Rupestre:
 - I. Distribució i evolució de l'art rupestre peninsular. II. Suports, procediments i acabats. III. Iconografia, espais i representació. Hipòtesis d'interpretació.
 3. Art de les societats productores:
 - L'Art de transició de l'Epipaleolític.
 - L'Art al Neolític peninsular: I. Art Macroesquemàtic. II. Art Llevantí. Ceràmica cardial i Epicardial.
 - L'Art a l'inici de la metal·lúrgia: I. L'anomenat "Art Esquemàtic": art rupestre, ídols i ceràmica. II. L'Art Megalític. III. El fenomen campaneiforme. IV. Altres manifestacions esquemàtiques (Negre-subterrànies, esquemàtic-abstractes i gravats a l'aire lliure). V. Diversitat cultural i manifestacions artístiques principals dels inicis del bronze: El Argar, bronze llevantí, bronze atlàntic, Cogotas I.
- Els temes 1, 2 i 3 requereixen una activitat docent autònoma que consisteix en consultar llibres per visualitzar imatges de les diverses produccions artístiques prehistòriques de la península, l'objectiu n'és assimilar l'aspecte d'aquestes produccions per facilitar el seu reconeixement a l'estudiant.
 - Avaluació: prova de reconeixement d'imatges i assimilació de continguts. Servirà també com a simulació de l'examen final.

BLOC 2. L'ART AL PERIODE DE LES COLONITZACIONS I DE LA FORMACIÓ DELS POBLES PRERROMANS (1200-218 a. C.).

1. La cultura artística de Tartessos i la influència orientalizant:
 - 1.1. L'etapa de formació de la Cultura Tartèssica.
 - 1.2. La colonització fenícia en la Península Ibèrica: I. L'impacte oriental en les poblacions indígenes II: Vestigis urbanístics i arquitectònics. Plàstica i realitzacions artesanies.
 - 1.3. La Fase Tartèssica Plena o Període Orientalitzant.
2. Manifestacions artístiques púniques:
3. La presència cultural grega a la Península Ibèrica:
 - 3.1. Els contactes grecs amb la Península Ibèrica.
 - 3.2. Les manifestacions artístiques gregues a la Península: *Emporion* i *Rhode*. Escultura. Metalls. Ceràmica local i d'importació.
4. Art Ibèric
 - 4.1. Gènesi i desenvolupament de la cultura Ibèrica. Pozo Moro.
 - 4.2. La Fase plena de la cultura Ibèrica (S. IV – III a C.):
 - I. L'ocupació espacial: - L'espai d'Hàbitat: Urbanística. Arquitectura civil i domèstiques. Tècniques constructives. - L'espai funerari: característiques. Arquitectura funerària: els tipus tumbals monumentals. - L'espai de culte: Arquitectura religiosa: temples construïts i santuaris naturals: tipologia i localització. II. Escultura: Materials i tècniques. Influències i estil. Tallers de producció. Iconografia i funció. III. Arts suntuàries. Ceràmica i metallisteria.
5. L'interior Peninsular i la Franja Atlàntica:
 - I. La *Meseta Sud*. II. La *Meseta Nord*: - Els castres sorians i els *vacceus*. - cultures Celtibèriques: Urbanística, produccions ceràmiques i arts suntuàries. III. Els pobles del Nord oest: la cultura castrenya: Urbanística. Plàstica castrenya.

BLOC 3. L'ART DE LA HISPÀNIA ROMANA

1. La Hispània republicana i el procés de romanització.
2. La Hispània romana en època Imperial:
 - I. Arquitectura i urbanisme. Planificació i monumentalització de les ciutats. Tipus d'edificis. Exemples de *Municipia* i els seus monuments. II. Escultura: Materials. Gèneres escultòrics. Importació i producció local. III. Pintura: Tècniques. Tallers de producció. Programes ornamentals. IV. Mosaic: Tècnica i tipologia. Iconografia. Qüestions de cronologia. V. Arts suntuàries.

BLOC 4. LA PENÍNSULA IBÈRICA EN LA TARDO-ANTIGUITAT. LA CRISTIANITZACIÓ D'HISPANIA.

1. El Baix Imperi a *Hispània*: Crisi i transformacions del model urbà. Les tècniques i materials edilicis; la reutilització.
2. La base agrícola de l'economia durant els S. III-IV: la potenciació de l'àmbit rural i les *villae* tardanes.
3. L'àmbit funerari: El sarcòfag cristià. Motius i programes iconogràfics.
4. Escultura, pintura, mosaic i produccions suntuàries: entre el luxe de les *villae* i l'àmbit litúrgic-cultural.
5. La cristianització d'*Hispània*: la nova edilícia cultural i les necròpolis.

AVALUACIÓ:

- Acompliment de les activitats docents tutoritzades i autònomes que es comentaran a classe, les quals rebran una puntuació màxima d'un 20 % de la nota final.
- Examen final puntuat sobre 8 punts.

És necessari treure un 3,3 mínim a l'examen per fer la mitja de la puntuació obtinguda.

BIBLIOGRAFIA

- AA.VV., Los enigmas de Tarteso, Madrid, 1993.
- **AA.VV., *Los Iberos. Príncipes de Occidente* (Centre Cultural de la Fundació “la Caixa”, 30 enero-12 abril 1998), Barcelona, 1998.**
- BARANDIARÁN, I., MARTÍ, B., RINCÓN, M.A., MAYA, J.L., *Prehistoria de la Península Ibérica*, Barcelona, 1999, punt 7, sobre tot punt 7.7.1.
- BELEN DEAMOS, M., CHAPA BRUNET, T., *La Edad del Hierro*, Madrid, 2000.
- BENDALA GALÁN, M., *La Antigüedad. De la Prehistoria a los visigodos*, Introducción al arte español, Sílex, Madrid, 1990.
- *HISPANIA ANTIQUA. Denkmäler der Frühzeit*, Maguncia, 2001.
- *HISPANIA ANTIQUA. Denkmäler der Römerzeit*, Maguncia, 1993.
- *HISPANIA ANTIQUA. Denkmäler der frühchristlichen und westgotischen Zeit*, Maguncia, 1987.
- JORDÁ, F., PELLICER, M., ACOSTA, P., ALMAGRO-GORBEA, M., *Historia de España.1 Prehistoria*, Madrid, 1981.
- JIMÉNEZ ÁVILA, J. Toréutica orientalizante en la Península Ibérica, 2002.
- MOURE, A. Arqueología del arte prehistórico en la Península Ibérica, Madrid, 1999.
- TORRES ORTIZ, M., Tartessos, Madrid, 2002.
- SANCHIDRIÁN, J.L., *Manual de arte prehistórico*, Madrid, 2002.

A mes d'aquest trobareu un llistat de **BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA** a la carpeta **[Materials-TI-Bibliografia]** de la web de l'assignatura de [l'Autònoma Interactiva](#), que us servirà per realitzar els temes, reforçar la consulta d'imatges i conceptes del Bloc 1 i aclarir o aprofundir la matèria de l'assignatura.